

PARK MEERSTAD GROOTSTE LANDKUNSTPROJECT VAN NEDERLAND

Kreukels van een laken

Meanderende paadjes, uitzichten over groen en water, speelveldjes, beschutte hoekjes en een betonnen pad dat het geheel recht als een lineaal doorkruist. Met zijn 10 hectare is Park Meerstad in Groningen het grootste landkunstproject van Nederland. Het biedt ruimte voor sport en spel, voor ontspanning en ontdekking, voor genieten van de natuur.

‘Het idee was als volgt’, begint Mathijs Dijkstra, oprichter van en landschapsarchitect bij LAOS Landschapsarchitecten in Haren. ‘Bureau Meerstad schreef in samenwerking met Centrum Beeldende Kunst drie kunstenaars aan om hun visie te geven op het realiseren van een groot kunstwerk gevormd door of met een grondlichaam in Park Meerstad. En daarbij was er één zeer aansprekend idee: ‘Wat nu als we geen kunstwerk in het park plaatsen, maar het hele park tot een kunstwerk maken? Wat als we vanuit één gedachte het hele park vormgeven?’

Dat idee kwam uit de koker van de in Tilburg wonende en werkende kunstenaar Jeroen Doorenweerd. ‘Het was voor ons bureau een compleet andere manier om een ontwerp aan te vliegen. We begonnen nu vanuit een vorm in plaats van een programma. En daar liep ik dadelijk warm voor.’

Uitvergroting

Reliëf. Dat was het eerste woord dat bij Doorenweerd op kwam op zoek naar een manier om het idee in zijn hoofd over te brengen op het landschap. En met de kreukels van een laken op het bed kwam de rest van het idee. Geen door mensenhanden getekende – en daarmee toch bewust gekozen – lijnen op papier, maar spontane ribbels in het landschap die het 10 hectare grote park laten gloeien als een uitvergroting van een geploegde akker of de zandribbels op het strand. Een vanzelfsprekende schoonheid zoals de natuur het zou kunnen maken.

Het zorgvuldig gekreukelde laken werd gefixeerd met haarlak en kreeg een wasafdruk dat vervolgens werd omgezet in een driedimensionaal model. ‘Dit is via GPS door het grondverzetbedrijf letterlijk vormgegeven. Uiteindelijk hebben we in het terrein de paden uitgezet. Om praktische redenen hebben we het hier en daar nog een beetje gefinetuned om te voorkomen dat de paden te stijl zouden worden en de juiste zichtlijnen te creëren. De bodem bestaat uit afwisselend lagen van veen en klei. Dat biedt geen stevige houvast voor het ontwerp. Een belangrijke en praktische stap bestond dus uit het laten ‘zetten’ van de grond, waarbij tijd wordt genomen om nieuwe lagen de vorige laag een beetje naar beneden te laten drukken. Net zo lang tot de bodem en haar grillige ribbels de juiste stevigheid en structuur hadden.’

Bouwstenen

Het werken aan het ontwerp was een ontmoeting tussen verschillende disciplines, zoals het resultaat een ontmoeting is met de omgeving. Mathijs Dijkstra: ‘Een plan is meer dan wat lijnen en cirkels op papier. De praktijk van het ontwerpen bestaat uit bouwstenen. Zonder te veel in detail te treden – daar zou je een heel essay mee kunnen vullen, en misschien zelfs wel twee – komen vijf leefomgevingen aan bod, die allemaal hun eigen bouwstenen hebben: klimaatadaptief, biodivers, gezond, eetbaar en energiek. In openbare ruimten zoals een park of een speelplaats komen alle leefomgevingen elkaar tegen, overlappen en versmelten met elkaar. Dat betekent een nauwe samenwerking tussen mensen van de verschillende vakgebieden, van een bioloog tot een hydroloog, van een verkeersdeskundige tot een kunstenaar en een ont-

werper. We maken gebruik van elkaars kennis en kunde en implementeren dit in het grotere geheel.’

Avontuurlijk

Dat resulteerde uiteindelijk in 10 hectare geribbeld landschap met open ruimtes voor sport en spel, een natuurlijke speelplaats, een strandje, een speeleiland, een pier, een parkeerterreintje en plaats voor vaste en mobiele horeca. Door het hele park lopen avontuurlijke wandelpaden die de lijnen en hoogteverschillen van het landschap volgen. Als een waterpas doorkruist het betonnen fiets- en voetpad het park, in strak contrast met de glooiende heuvels. Dankzij de ribbels kent het park hoogtes die enkele meters variëren. Dat maakt sommige wandelpaden tot heuse ‘uitdaagpaden’, andere doen een minder grote aanslag op de conditie. De wandelpaden zijn met elkaar verbonden en leiden naar strand, pier en horeca. Het betonnen pad is aangesloten op het (fiets)netwerk van de stad en omgeving.

Het in Meerstad gegraven Woldmeer heeft het meest schone water van de regio. Een helofytenfilter aan de noordzijde van het park zuivert het water op natuurlijke wijze. Dit loopt door het park naar het recreatiemeer. ‘Feitelijk is het hele park een ecosysteem’, legt Dijkstra uit. ‘Op die manier moet je het ook benaderen. Niet alleen water en groen, maar alles staat met elkaar in verbinding. Drie groen-blauwe uitlopers verbinden het park met het groen rond Meerstad. Strand verbindt water met land. Paden verbinden speelvelden en beschutte hoekjes.’ De natuur in het park staat nog in de kinderschoenen. Het leeft, groeit en deint mee met de beweging

van de seizoenen. ‘De bomen die de aanrijroutes van het fietspad flankeren en vervolgens uitwaaiëren over het park zijn in een flinke maat aangeplant, maar nog allesbehalve volwassen. We hebben een bomenplan gemaakt waarin de verkleuring van het blad gedurende het jaar een belangrijke rol speelt. De kruidenrijke grasvegetaties zien er gelijk mooi uit maar gaan zich de komende jaren verder ontwikkelen. Het park kent droge plekken, natte grond, zonovergoten plaatsen, plaatsen met halfschaduw of permanente luwte. Iedere plant heeft zijn eigen voorkeuren en de natuurlijke begroeiing zal zijn favoriete plekje nog kiezen. De natuur is altijd in beweging.’

Voor het oostelijk deel van de stad Groningen kan Meerwijk een stadspark worden. Er zijn – en komen – toegangswegen, met de fiets is het goed bereikbaar, er is parkeerruimte en bij een paviljoen kan je eten en drinken kopen zodat je niet bepakt en bezakt op pad hoeft. Het park biedt mogelijkheden voor een dag recreëren, of je nu lekker niets doet op het strand, actief de paden, hoekjes en heuvel ontdekt of gezellig met de kinderen op de speelplaats vertoeft.

Weg van de waan

‘Een park is niet alleen om doorheen te joggen of met je hond te wandelen. Een park is er ook om even op een andere plek te zijn, weg van de waan en haast van alledag. Daarom heeft dit park open plekken om samen activiteiten te ondernemen en beschutte hoekjes waar je even op jezelf kan zijn. Het trekt je even uit je dagelijkse sores en je stress met zijn interessante bloemen en planten, met smalle paadjes waarop je bij elke bocht een verrassend nieuw uitzicht hebt

of met het uitnodigend glinsterende water van het meer. Het is een unieke symbiose van kunst, mens en natuur en overstijgt daarmee de losse elementen waaruit een park normaal bestaat.’

LAOS LANDSCHAPARCHITECTEN

werkt als noordelijk bureau met een team van rond de twaalf ontwerpers dagelijks aan een breed scala aan opdrachten door heel Nederland, van de particuliere tuin tot inrichtingsplannen voor dorpen en binnensteden en van visies voor ruimten die variëren van een openbaar park tot complete regio's en provincies.

www.laoslandschap.nl